Lietas Nr. C38051516
Lietas arhīva Nr. C-0515-16

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valkā 2016.gada 30.decembrī

Valkas rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese S.Dreija **rakstveida procesā** izskatīja civillietu **/pers. A/** maza apmēra **prasības pieteikumā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu**.

APRAKSTOŠĀ DAĻA

2016.gada 14.novembrī prasītāja /pers. A/ cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju – savu tēvu /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz laikam, kad pati spēs sevi apgādāt, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai no prasības iesniegšanas dienas.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāja mācās/nosaukums/12.b klasē un nespēj sevi apgādāt. Līdz prasītājas pilngadībai atbildētājs maksājis uzturlīdzekļus viņas mātei /pers. V/ uz Valkas rajona tiesas 2015.gada 19.aprīļa sprieduma pamata. Pēc vidusskolas beigšanas prasītāja plāno turpināt mācības augstskolā. Piedzītie uzturlīdzekļi nepieciešami uzturam, izglītībai, apģērbam, higiēnas precēm, veselības aprūpei, medikamentiem, transportam.

Piedzītos uzturlīdzekļus lūdz ieskaitīt prasītājas norēķinu kontā AS „Swedbank". Norādīts, ka nevēlas, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

Atbildētājs par prasības pieteikumu tiesai rakstveida paskaidrojumā norāda, ka prasību atzīst daļēji, piekrīt maksāt uzturlīdzekļus 55,50 EUR apmērā jeb ½ no 30% no minimālās algas apmēra. Norāda, ka otra puse būtu jāmaksā prasītājas mātei. Norādīts, ka prasītāja atsakās ar viņu sazināties, līdz ar to nav bijis iespējams šo jautājumu risināt sarunu ceļā un vienoties par uzturlīdzekļu labprātīgu maksāšanu. Atbildētājs paskaidro, ka ir pašnodarbināta persona, ienākumi ir neregulāri, vidēji 450 līdz 500 EUR mēnesī pirms nodokļu nomaksas. Viņš maksā uzturlīdzekļus vēl diviem bērniem, tāpēc /pers. A/ pieprasīto summu nevar maksāt. Nevēlas, lai uzklausīšana notiktu tiesas sēdē.

Ar tiesas 2016.gada 8.decembra lēmumu lietas izskatīšana nolikta rakstveida procesā un par to 2016.gada 9.decembrī paziņojums nosūtīts pusēm, norādot, ka sprieduma norakstu tās varēs saņemt tiesas kancelejā 2016.gada 30.decembrī, un tiesa sprieduma norakstu nosūtīs tikai pēc puses rakstveida lūguma.

Septiņas dienas pirms paziņotā lietas izskatīšanas laika no pusēm nav saņemti paziņojumi par procesuālo tiesību izmantošanu, kā to pieļauj Civilprocesa likuma 250.^{22} panta otrā daļa.

MOTĪVU DAĻA

Tiesa, pārbaudījusi iesniegtos pierādījumus un novērtējusi tos kopsakarā atzina, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Lietā iesniegtā dzimšanas apliecības kopija apstiprina, ka /pers. A/ ir dzimusi /datums/, /pers. B/ un /pers. V/, dzimusi /pers. V/, ir viņas vecāki.

Ar pievienoto 2016.gada 17.oktobra Smiltenes novada domes /nosaukums/izziņu Nr.103 pierādīts, ka prasītāja 2016./2017.mācību gadā mācās šīs skolas 12.b.klasē.

Prasītāja nav pievienojusi aprēķinu par ikmēneša izdevumiem, tikai norādījusi, ka uzturlīdzekļi nepieciešami uzturam, izglītībai, apģērbam, higiēnas precēm, veselības aprūpei, medikamentiem, transportam.

Civillikuma 177.panta trešā daļa bērna aprūpi, tātad arī uzturēšanu skaidro kā ēdiena, apģērba, bērna vajadzībām atbilstoša mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu, viņa izglītošanu, tikumisko un darba audzināšanu.

Tiesa atzīst, ka prasītāja ir norādījusi, ka uzturlīdzekļi tiks izmantoti vispārzināmu un katram jaunam cilvēkam nepieciešamu izdevumu apmierināšanai.

Civillikuma 179.pants noteic, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns var pats sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem; katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir jānodrošina bērnam Ministru kabineta noteiktais minimālais uzturlīdzekļu apmērs.

No minētajā normā ietvertā regulējuma satura tiesa secina, ka likumā uztura došanas pienākums tiek saistīts ar vecāku spēju uzturēt bērnu un viņu mantas stāvokli, un laiku, kad bērns pats spēj sevi apgādāt.

Bērna pilngadības sasniegšanu kā kritēriju vecāku atbrīvošanai no viņa uzturēšanas pienākuma likums nav izvirzījis. Tas nozīmē, ja bērns pēc pilngadības iestāšanās objektīvu iemeslu dēļ nevar pats sevi apgādāt, tad atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai vecāku pienākums viņu uzturēt turpinās (*Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-440, 2010.gada 27.janvāra sprieduma lietā Nr.SKC-251 9.1.punkts, 2010.gada 24.marta spriedums lietā Nr.SKC-488, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 17.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-507 7.punkts*).

Lietā nav strīda, ka prasītāja pēc pilngadības sasniegšanas turpina mācības /nosaukums/dienas nodaļā, un viņai mācību laikā nav iespējams strādāt un pelnīt sev iztiku, tāpēc abiem vecākiem tie jādod.

Tiesai ir pamats uzskatīt, ka kopš prasītājas pilngadības (2016.gada 29.septembris), joprojām uzturlīdzekļus viņai dod viņas māte /pers. V/, jo pretēji pierādījumi nav iesniegti. Vienlaikus tiesai ir pamats uzskatīt, ka pēc prasītājas pilngadības atbildētājs uzturlīdzekļus meitai nav devis, jo par to liecina atbildētāja paskaidrojumā norādītais.

Prasītāja nav iesniegusi pierādījumus par mātes mantisko stāvokli, un tiesai tas nav zināms, tāpēc tiesa to nevar izvērtēt. Tāpat nav zināms, vai prasītājas māte dod uzturlīdzekļus tikai prasītājai, vai viņas apgādībā ir vēl citas personas.

Atbildētājs tiesai iesniedzis 2016.gada 19.decembrī izdotu Valsts ieņēmuma dienesta izziņu Nr.31.1-8.18.1/237499, kas apstiprina, ka /pers. B/ 2016.gada 12.decembrī pārtraucis saimniecisko darbību un izslēgts no mikrouzņēmumu nodokļu maksātāju reģistra. Ar 2016.gada 12.decembra izziņu

Nr.60/2016 apstiprināts, ka atbildētājs strādā SIA /Nosaukums/, vidējie pēdējo sešu mēnešu ienākumi pēc nodokļu nomaksas 108,85 EUR mēnesī. Atbildētājam ir parāds Uzturlīdzekļu garantijas fondam 13628,47 EUR, kas maksā uzturlīdzekļus atbildētāja bērniem /pers. J/ un /pers. N/.

Prasītāja vēlas saņemt no atbildētāja uzturlīdzekļus 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās darba algas, kas pašlaik ir 111 EUR mēnesī.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", valstī noteiktais minimālais uzturlīdzekļu apmērs bērnam līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai noteikts 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, bet no 7 līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai - 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Tātad, minimālais uzturlīdzekļu apmērs valstī ir noteikts nepilngadīgam bērnam, tas nav attiecināms uz pilngadīgu bērnu.

Piedzenot uzturlīdzekļus pilngadīga bērna uzturam, jāvērtē vecāku mantiskais stāvoklis.

Ievērojot atbildētāja izdevumus diviem nepilngadīgiem bērniem plus prasītājas norādīto uzturlīdzekļu apmēru, ikmēneša izdevumi ir 333 EUR, tātad atbildētāja vajadzību apmierināšanai neatliek nekas, ja viņš neatsāk saimniecisko darbību. Kā tiesa norādīja jau iepriekš, par prasītājas mātes ienākumiem tiesai nav ziņu, līdz ar ko tos nav iespējams salīdzināt abu vecāku mantisko stāvokli.

Tiesa uzskata, ka atbildētāja mantiskais stāvoklis nepieļauj lielāka apmēra uzturlīdzekļu maksāšanas iespēju, kā vien ½ no 30% no Ministru kabineta noteiktās minimālās darba algas, tas ir, tādā apmērā, kādā viņš prasību ir atzinis. 2016.gada Ministru kabinets noteica minimālo algu 370 EUR, līdz ar to uzturlīdzekļu apmērs ir 55,50 EUR mēnesī 2017.gadā Ministru kabinets noteicis minimālo darba algu 380 EUR, tad uzturlīdzekļu apmērs būs 57 EUR mēnesī, kamēr netiks mainīts minimālās darba algas apmērs.

Izvērtējusi atbildētāja mantisko stāvokli, tiesa uzskata, ka noraidāma prasība daļā par uzturlīdzekļu piedziņu 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās algas, jo atbildētāja mantiskais stāvoklis nav tik labs, lai to nesaistītu ar viņa reālajiem ienākumiem.

Tiesa uzskata, ka uzturlīdzekļi piedzenami atbildētāja atzītajā apmērā - ½ no 30% no Ministru kabineta noteiktās minimālās darba algas katru mēnesi līdz laikam, kamēr prasītāja spēs sevi apgādāt.

Latvijas Republikas Senāta judikatūrā atzīts, ka Civillikuma 179.panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama likuma „Par valsts pensijām" 19.pantā paredzētajam, ka par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem *(Senāta 2001.gada 14.marta spriedums lietā Nr.SKC-144/2001)*.

Turpretī, ja bērns ir vecāks par 24 gadiem un turpina mācīties, tad pieņemams, ka bērns spēj sevi apgādāt un vecākiem vairs nav pienākums uzturēt bērnu *(Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 7.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-1478/2015)*.

No minētā tiesa secina, ka prasītājai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no atbildētāja ne ilgāk par 24 gadu vecuma sasniegšanu, pie kam, tikai tādā gadījumā, ja prasītāja mācās. Līdz ar to atbildētājam ir tiesības pieprasīt prasītājai mācību iestādes apliecinājumu, ka viņa mācās, un prasītājai ir pienākums šādas ziņas sniegt, pretējā gadījumā, uzturlīdzekļu došanas pienākums izbeidzas vēl pirms 24 gadu vecuma sasniegšanas.

Uzturlīdzekļu piedziņa uzsākama no 2016.gada 14.novembra, kad prasības pieteikums iesniegts tiesā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu prasītāja ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas, iesniedzot prasības pieteikumu.

Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to maksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Tiesas izdevumi šajā lietā ir valsts nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu nosūtīšanu un piegādāšanu.

Prasība tiek apmierināta daļēji, un atbildētājam būtu jāmaksā valsts nodeva saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktu un 35.panta pirmās daļas 3.punktu – 15% no viena gada uzturlīdzekļu summas 666 EUR, tas ir 99,90 EUR. Tāpat atbildētājam būtu jāatlīdzina valstij ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,75 EUR apmērā.

Civilprocesa likuma 43.panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Izvērtējusi atbildētāja mantisko stāvokli, tiesa secina, ka uzliekot maksāt tiesas izdevumus, tiktu palielināts atbildētāja parādu slogs, kas ietekmētu viņa spēju maksāt uzturlīdzekļus prasītājai, jo tiesas izdevumu apmērs ir gandrīz tikpat liels, cik viņa mēneša darba alga. Tāpēc atbildētājs pilnībā atbrīvojams no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

REZOLUTĪVĀ DAĻA

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu, 97.,189.-193.,195.,199.,204.[1], 250.[25], 250.[27], 415.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese/, faktiskā dzīvesvieta /adrese/, **par labu /pers. A/,** personas kods /personas kods/, **uzturlīdzekļus katru mēnesi ½ no 30% no Ministru Kabineta noteiktās minimālās darba algas,** kas pašlaik ir 55,50 EUR mēnesī, sākot no 2016.gada 14.novembra uz laiku, kamēr viņa pati spēs sevi apgādāt.

Uzturlīdzekļi jāieskaita /pers. A/ norēķinu kontā /numurs/ AS „Swedbank" .

Noraidīt prasības pieteikumu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu ik mēnesi 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās darba algas.

Atbrīvot pilnībā /pers. B/ no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Spriedumu var pārsūdzēt Vidzemes apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas - 2016.gada 30.decembra, ievērojot Civilprocesa likuma 440.[2]panta nosacījumus. Apelācijas sūdzība iesniedzama Valkas rajona tiesā.

Tiesnese S.Dreija